

Γιώργου Μουλουδάκη

“Ριζίτικα-Ο κύκλος της ζωής στην Κρήτη”

Μια πρόταση αποσυναρμολόγησης ενός ζωντανού μύθου

Παραγγελία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής - πρώτη εκτέλεση
Κυριακή, 22 Απριλίου 2012, ώρα 6μμ, στο φουαγέ της Λυρικής Σκηνής
Θέατρο Ολύμπια, Ακαδημίας 59
Ελεύθερη είσοδος

Κόσμος Α

Νίκη Ξυλούρη - τραγούδι, μπεντίρ

Ειρήνη Δερέμπεη - τραγούδι, λάφτα

Κόσμος Β

Γιώργος Μουλουδάκης - σχεδιασμός, σύνθεση μουσικής και κειμένων, κλασική κιθάρα

Άγγελος Ρεπαπής - βιόλα ντα γκάμπα, αναγεννησιακή λύρα

Ο ταχυδρόμος

Νίκος Κατρηζιδάκης - τραγούδι, μπάσο φλάουτο, θιαμπόλι

*“Δεν είν’ φιαμπόλι το γλυκό σπού τ’ αγρίκαα μόνος
Στον Ψηλορίτη όπου συχνά μ’ ετράβουνεν ο πόνος
Κι έβλεπα τ’ άστρο τ’ ουρανού μεσουρανίς να λάμπη
Και του γελούσαν τα βουνά, τα πέλαγα κι’ οι κάμποι
Κι’ ετάραζε τα σπλάχνα μου ελευθεριάς ελπίδα
Κι’ εφώναζα: ώ θεϊκιά κι’ όλη αίματα Πατρίδα!”*

(Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ: Ο Κρητικός, 22/35-40)

Τα “Ριζίτικα” είναι μια παράσταση βασισμένη σε παραδοσιακά θέματα της Κρήτης, ειδωμένα από μια όχι συναισθηματικά αδιάφορη ματιά στο σήμερα και στο τότε. Ψάχνει το διαχρονικό του ψυχικού συντονισμού μας στο διαρκές ερώτημα της ζωής και του θανάτου. Δυο κόσμοι συνδιαλέγονται. Συνομιλούν ή εχθρεύονται. Πάντως, δέχονται κι οι δυο το πεπερασμένο των πραγμάτων και την ταυτόχρονη αιωνιότητά τους. Όπως και το ριζίτικο, αυτό το αρχαίο τραγούδι που ανάβλυσε από τις ρίζες των Λευκών Ορέων στην Κρήτη, και που μιλά για όλες τις εκφάνσεις της ζωής, με μια γλώσσα πλούσια όσο και θεραπευτική για τους αστούς του σήμερα.

Το ριζίτικο είναι ένα τραγούδι υψηλής πνευματικότητας, που κρατά στα όπλα του την ζωντανή εκφορά - το στοιχείο της βιωματικής σχέσης με τον κόσμο. Η παρέα είναι ο φυσικός του τόπος. Η αποθησαύριση της Φύσης ως μεγάλης Μάνας και η επένδυση των συμβόλων της είναι ο τρόπος του. Η οπτική του αετού -μια υπεροπτική στάση καθαγιασμένη απ’ τη βεβαιότητα της ανωτερότητας της Ουτοπίας ως εργαλείου υπέρβασης του Θανάτου- είναι η δύναμή του. Η Ελευθερία ως ύψιστος τόπος που ανθεί ο άνθρωπος είναι η γοητεία του. Μια Ελευθερία με εφалτήριο τον βαθύ σεβασμό στην παράδοση που τη θρέφει, μια Ελευθερία

με γερές ρίζες.

Ο ριζίτης είναι ένας μερακλής σε διαρκές πένθος, σε στάση αποχωρισμού, σαν κάποιον που κάθε στιγμή φεύγει για τον πόλεμο. Τραγουδά το ρήγμα του κόσμου, μετατρέποντάς το σε μήτρα αναγέννησης, ανάστασης προς έναν ιδανικό τόπο, όπου η ζωή κι ο θάνατος έχουν την εγγύτητα ενός φύλλου που μπορείς να κρατήσεις στην παλάμη σου. Το βίωμα εδώ είναι συλλογικό όσο και διαχρονικό -στη φωνή του ριζίτη πάλλονται οι γενιές που άρθρωσαν τον ίδιο λόγο: αυτός ο άνθρωπος μιλά "εν ονόματι" -οι αιώνες μιλούν στο στήθος του- αποδεχόμενος ολάκερη την Ευθύνη της μοναδικής του Πράξης στη ροή αυτής της μεταλαμπάδευσης. Είναι αυτός που κάθε φορά παίρνει το όπλο από τα χέρια των προγόνων για να δώσει τη δική του εύστοχη -εύχεται- ντουφεκιά στο φάντασμα του θανάτου. Κάποιος μέσα του σταυροκοπιέται πριν. Να σκύψουμε με ευλάβεια να αφουγκραστούμε τον απόηχο αυτής της εικόνας μέσα στο ρήγμα της ζωής, είναι η μόνη μας έγνοια.

***

Κεντρικό στοιχείο στην παράσταση κατέχει ένα απόσπασμα που επιστρέφει με διαφορετικές μεταμφιέσεις:

*Μάνα, λούγε με, μάνα μου, χτένιζέ με,
μάνα στο σκολεϊό, μάνα μου, μη με μπέμπεις,
κι άρχοντες περνούν πεζοί και καβαλάρη,
μα 'νας νιος καλός, καλός και διωματάρης,
μου παιζογελά και κάνει μου το νάτος.
Μάν' αν τονε ιδείς, να του ζηλέψει θέλεις.*

Ο "νιος καλός" είναι στις επιστρωματώσεις αυτής της τοιχογραφίας μια μάσκα -ταυτόχρονα ο εραστής, ο άντρας, κι ο θάνατος. Η κόρη ετοιμάζεται γι' αυτόν κάθε στιγμή της ζωής της, λουσιμένη στον μετεωρισμό μιας συγκλονιστικής αμφιθυμίας.

***

Το ριζιτικό παραμένει μια θεραπεία σε διάρκεια, η ανοιχτή όσο και δύσκολη αγκαλιά της μεγάλης οικογένειας της ουτοπίας, μια σταγόνα θείου λόγου στην καθημερινότητα -ακόμα κι αν αυτή είναι ο πόλεμος- ενός λόγου που δεν αρνείται να βυθιστεί στον πόνο: τον υπερβαίνει αποδεχόμενο την ανθρώπινη αλήθεια του. Μέσα απ' αυτόν θα δημιουργήσει το σχίσμα σ' αυτήν την καθημερινότητα, τον μετεωρισμό, θα γίνει το δέντρο που κρέμεται στον γκρεμό και βλέπει τη γη ν' ανοίγεται προς όλες τις κατευθύνσεις. Εδώ εμπεριέχεται η αυστηρότητα του δοσμένου εσωτερικού τόπου. Ο μύστης ελευθερώνεται μέσα απ' τον κανόνα, θρέφεται απ' την απαγόρευση.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του θηλυκού που αναδύεται απ' αυτήν την υπόγεια θάλασσα; Η γυναίκα δεν υπηρετεί τον αρσενικό κόσμο. Όπως ακριβώς κι ο άντρας, στέκεται στο φως μιας δοσμένης μοίρας και την προεκτείνει πέρα απ' τα όρια της γέννησης και του θανάτου της.

Η παράσταση στηρίχτηκε εν πολλοίς στις ηχογραφήσεις χωρικών και επαγγελματιών που έκανε ο Samuel Baud-Bony στα δυο ταξίδια του στην Κρήτη τη δεκαετία του '50, και σε παλαιότερες ηχογραφήσεις απ' το αρχείο Μερλιέ, της δεκαετίας του '30. Επίσης στις συλλογές ριζιτικών του Σταμάτη Αποστολάκη και του Αντώνιου Γιάνναρη. Ευχαριστίες στο "Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο Μέλπωσ Μερλιέ"-κυρίου Μάρκο

Δραγούμη και Θανάση Μωραϊτή, στους καθηγητές του *Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης* κύριο Αλέξη Πολίτη και κυρία Αγγέλα Καστρινάκη, και στους φίλους που κατά καιρούς με μια τους κουβέντα με πήγαιναν εκεί που χρειαζόμουν. Τίποτα, φυσικά δεν θα μπορούσε να υπάρξει χωρίς την Νίκη Ξυλούρη, την Ειρήνη Δερέμπεη και τον Νίκο Κατριτζιδάκη, φορείς - ο καθένας με τον τρόπο του- αυτής της μεγάλης παράδοσης. Επίσης χωρίς τον Άγγελο Ρεπαπή, θαυμαστή αυτού του τραγουδιού, που έφερε στο σχήμα ηχοχρώματα ξένα αλλά και οικεία όσο η εποχή του Κορνάρου. Στου *“κύκλου τα γυρίσματα”* οι κόσμοι ξανασιμίζουν...

Ο Σταμάτης Αποστολάκης παρουσίασε στην πρόσφατη συλλογή του 799 ριζίτικα. Εδώ ακούμε 17 κύριες μελωδίες, πλαισιωμένες από συρτά, νανουρίσματα και μοιρολόγια. Η επιλογή ιχνογραφεί έναν νοηματικό κορμό, που διαπερνά τη βασική θεματολογία αυτού του τραγουδιού. Κάθε μουσική επεξεργασία έγινε με “εξωμουσικό” τρόπο. Μοναδικό μέλημα ήταν να αναπαραχθεί στον ανοίκειο χώρο της αίθουσας ο συνεκτικός ιστός της *άξιας παρέας*, που κάνει τις πολύωρες εκφορές των ριζιτικών να μοιάζουν πως διαρκούν μια στιγμή. Τα μουσικά στοιχεία είναι λιτά -όπως αρμόζει- και κινούνται σε έναν παράλληλο κόσμο, αφήνοντας τον πρωτοτραγουδιστή στην ιδανική μοναξιά της ανάτασής του. Σ’ αυτή τη μοναξιά βυθίζεται προς το τέλος, για να αρθρώσει τον χρυσό του.

Μπαίνοντας στα ριζίτικα ανακάλυψα -που θα πει θυμήθηκα- πλευρές της ανθρωπιάς μας που, ως αστός κι εγώ, είχα ξεχάσει. Η παραγγελία απ’ τη Λυρική ήταν καθοριστική. Αποδέχτηκα την πρόκληση επειδή -πέραν της καταγωγής- ουδεμία σχέση είχα με το θέμα. Ωστόσο, περιείχα το ριζικό μ’ έναν τρόπο ανεξήγητο. Η Κρήτη δέσποζε στα παιδικά μας χρόνια. Το αυτί ξενοδιάβαινε στη Δύση αλλά η ψυχή ήταν στο Βουνό με όλη του τη μυθολογία. Η λύρα, το λαούτο, το ποτό, η παρέα το τραγούδι κι ο χορός, μας κύκλωναν και μας οδηγούσαν.

Τα θέματα εδώ συνδιαλέγονται, είναι ζωντανά και ανοιχτά σε πολλαπλές αναγνώσεις. Δεν θέλησα να κάνω εναρμόνιση των γνωστών μελωδιών, αλλά να τολμήσω ένα σκίτσο ως σκηνικό για τον μύθο μέσα στον οποίο λειτουργούν αυτές οι μελωδίες στην ψυχή κάθε Κρητικού. Αυτό το σκηνικό θα έπρεπε να μυρίζει μοναξιά του βουνού, πρόβατα, ελιές, πέτρα και αετό, αυστηρά ήθη και σκληρή πραγματικότητα, πόλεμο, έρωτα, παρέα, ποτό, τραγούδι και χορό. Τη μερακλίδικη σπικτική της ζωής, απ’ την πλευρά ενός δοξαστικού “κατ’ ιδίαν”, που περιέχει το πλήρες θαύμα της ζωής, δηλαδή και τον θάνατο.

Το ριζικό κλωτσά στην επεξεργασία. Κλωτσάει γενικά κάθε χέρι που πάει να το αγγίξει και γι’ αυτό παραμένει τόσους αιώνες ζωντανό. Έτσι κι εδώ, η “αποσυναρμολόγηση” γίνεται με ένα χέρι που δεν μαραίνει, ελπίζω, τα ευγενικά του φύλλα, μα που φιλοδοξεί να σαλπίσει -σε αυτιά όχι εξοικειωμένα- ένα χαμηλόφωνο κάλεσμα επανασύνθεσης του κοινού Μύθου που μας ενώνει και μας παρηγορεί στα σκοτάδια κάθε εποχής..

Γιώργος Μουλουδάκης

Εισαγωγή

Εϊντά 'χετε γυρού γυρού κι είναι βαρά η καρδιά σας;
Δεν τρώτε και δεν πίνετε και δε χαροκοπάτε,

πριν νά 'ρθει ο Χάρος να μας βρει να μασε διαγουμίσει;

Απού δεν είναι μερακλής πρέπει ντου να 'ποθάνει
γιατί στον κόσμο για να ζει, μόνο τον τόπο πιάνει.

Τα μάθια μ' αναντράνισα κάτω σσ' ανύδρους κάμπους,
θωρώ 'ναν ποταμό θολό, θολό και βουρκωμένο.
Κι ανάμεσα στον ποταμό θωρώ 'ναν καβαλάρη,
άσπρος ο νιος, άσπρα φορεί, μαύρό 'χει καβαλάρη.

Μάνα, λούγε με, μάνα μου, χτένιζέ με,
μάνα στο σκολειό, μάνα μου, μη με μπέμπεις,
κι άρχοντες περνούν πεζοί και καβαλάρη,
μα 'νας νιος καλός, καλός και διωματάρης,
μου παιζογελά και κάνει μου το νάτος.
Μάν' αν τονε ιδείς, να του ζηλέψει θέλεις.

Τσ' αγάπης

Θρέφει' ο πεύκος στο βουνό κι ο έλατος στο χιόνι,
θρέφεται κι ένας νιος καλός σε μιας ξαθής αγκάλη,
σέρνει σφιχταγκαλιάζει την, τα δυο βυζιά τζη πιάνει,
τα δυο τζη μάγουλα φιλεί.

Ποιος είν' απού τραγούδηξε στο ξέβγορο τση τάβλας
κι ούλα τα δέντρη εμάρανε, μηλιές και κυπαρίσσια;
Εμάρανε μιαν καλογριά μέσα στο μοναστήρι.
Τσαλοπατεί τα ράσα τζη και διώχνει το σταυρό τζη:
-Άμε σταυρέ στην εκκλησιά, και ράσα στ' άγιο βήμα.
Εγώ με τον τραγουδιχτή απόψε θα ξωμείνω,
απόψε τα κορμάκια μας...

Σαββατόβραδο με διώξαν οι γονείς μου
απ' το σπίτι μας κι απου τ' αρχοντικό μας.
Τι ήτο (γ)η αφορμή και τι 'τον η αιτία;
Κόρην αγαπώ, ξαθή και μαυρομάτα,
δώδεκα χρονώ, κι ο ήλιος δεν την είδε,
μόνο η μάνα τση κανέλα τη φωνάζει,
κανελόριζα...

Θε μου, και να ξεδήλιαινε τ' όνειρο που είδ' απόψε,
τον μπέλο μ' είδα κυνηγό, τον άντρα μ' είδ' αγρίμι.
Χριστέ, και να το σκότωνε ο κυνηγός τ' αγρίμι,

να φάω απού το σκώτιν του να δροσιστεί η καρδιά μου,
να πάρ' απου το αίμαν του να βάψω τα μαλλιά μου.

Τριανταφυλλάκι μ' κόκκινο, μήλο μου μυρωδάτο,
κρατώ σε και μαραίνομαι, φιλώ σε και χλωμιαίνω,
βάνω σε στ' αγκαλάκια μου και λαχταρά η καρδιά μου.
Λέσι μου κι άλλον αγαπάς, λέσι μου κι άλλο θέλεις.
“Σα δεν πιστεύγεις, άπιστε, σα δε θωρεί ο νους σου,
μπέπε να φέρεις τσι γιατρούς, τση Πόλης τα ξυράφια,
να σκίσουν την καρδούλα μου να τη φυλλολοήσεις,
ανέν κι ευρείς αλλού φιλί κι ευρείς άλλου κανάκια,
κόψε μου το κεφάλι μου.”

Δε με πειράζει τίποτας να σε ξαναγαπήσω,
αφού θα πάρεις σφάλματα και λάθη σου οπίσω.
Πολλές φορές ο χωρισμός τη σκέψη μου μαυρίζει,
χωρίς εσένα η ζωή τίποτας δεν αξίζει.
Θα πάω να χτίσω μια σπηλιά στου ποταμού την άκρη,
για να πληθαίνει το νερό στων αμαθιών την άκρη.

*...κι άρχοντες περνούν πεζοί και καβαλάροι,
μα 'νας νιος καλός...*

Του αντρειωμένου, του μερακλή

Ο κυρ-Βοριάς εμήνυσε μαντάτο στα καράβια:
“Καράβια π' αρμενίζετε, ούλα λιμάνια πιάστε,
για θα φυσήξω δυνατά και ούλα θα τα σπάσω.”
Μα ένα καράβι Κρητικό δε μπαίνει σε λιμνιώνα:
“Δε σε φοβούμαι, κυρ-Βοριά, φυσήξεις δε φυσήξεις,
γιατί 'χω αντένες μπρούτζινες, κουπιά 'σημοδεμένα,
και καπετάνιο Κρητικό!”
Κι ο κυρ-Βοριάς εφύσηξε...

Μάνα, κι αν έρθου οι φίλοι μας, κι αν έρθου οι γι εδικοί μας,
μην τωνε πεις κι απόθανα να τσι βαροκαρδίσεις.
Στρώσε των τάβλα να γευτούν και κλίνη να πλαγιάσουν,
στρώσε των παραπέζουλα να θέσουν τ' άρματά των,
και το πρωί σα σηκωθούν και σ' αποχαιρετούνε,
πε τωνε πως απόθανα.

Ψεύτη ντουσιά θα σε γλεντώ ώστε να ξεψυχήσω,
του Χάρου όντε θέλει 'ρθεί, πράμα να μην τ' αφήσω.

*...κι άρχοντες περνούν πεζοί και καβαλάροι,
μα 'νας νιος καλός*

*μα 'νας νιος καλός, καλός και διωματάρης,
μου παιζογελά*

*μου παιζογελά και κάνει μου το νάτος.
Μάν' αν τονε ιδείς...*

Σε ψηλό βουνό, σε ριζιμιό χαράκι,
κάθετ' έν' αϊτός

κάθετ' έν' αϊτός, βρεμένος, χιονισμένος,
ο καημένος,

και παρακαλεί

και παρακαλεί τον ήλιο ν' ανατείλει:
"Ηλιε, ανάτειλε"

Σαν είναι ο τράγος δυνατός, δεν τονε στένει η μάντρα,
ο άντρας κάνει τη γενιά, κι όχι η γενιά τον άντρα.

Κούνια μου κούνιε το παιδί, κούνια νανάριζέ το,
κι α' σου ζητήξει και βυζί, κούνια μου, βύζαξέ το.
Κοιμάται ο ήλιος στα ψηλά, κι η πέρδικα στο ρούμα
και μένα το μωράκι μου κοιμάται μες στην κούνια

Τρέχουν τα νερά, τρέχουν οι βρύσες, τρέχουν,
τρέχουν οι γι άρχοντες να παν να ιδούν το γάμο,
τον ώριο γάμο,

κι οι γι αρχόντισσες να παν να δουν τη νύφη,
πώς τη σιάζουνε και πώς τηνε στολίζουν,
νύφ' ολόχρωση κι ασημοκουκλωμένη.

Με τη θειά μου τη Θεodώρα
επηγαίναμε στη χώρα.
'Ηλεγέ μου κι ήλεγά τζη
κι ήκαμέ μου κι ήκαμά τζη.
Και στου Μπαμπαλή το δέτη
παίζω τζη αμπωχτέ και πέφτει.
"Έδε τόπος και λιβάδι,
άχισ, θειά μου, να 'σουν άλλη".
"Κάμε, γιε μου, τη δουλειά σου,
και ταχιά 'μαι πάλι θειά σου".
Να κι ο μπάρμπας μου από πέρα
με μια δίστομη μαχαίρα:
"Είντα κάνεις, μπρε, τση θειάς σου
κι ειν' τα πόδια τζη στ' αυθιά σου;"
"Αφαλόπονος την πιάνει
και ζουλίζω τη να γιάνει".

“Ζούλιζέ τηνε, παιδί μου,
απού νά' χεις την ευκή μου”.

Του Χάρου

Κοιμάται ο ήλιος στα βουνά,
κι η πέρδικα στα πλάγια,
κι εμένα το μωρούδι μου
στα άσπρα μαξελάρια.
Στη μέση βάνω τον αϊτό,
στην άκρη το αηδόني,
να κεληδεί να το ξυπνά
όντε θα ξημερώνει
Ποια άλλη μάνα τα 'καμε δώδεκα σαν εμένα,
κι από τα δώδεκα παιδιά να μη χαρώ κιανένα;
Στελλιανή μου και Λευτέρη,
ώφου μες στην καρδιά μαχαίρι.
Δώδεκα γέννες ήκαμα, με την αποβολή μου,
πέστε μου ήντα θα γενώ, καλοί μου Χριστιανοί μου.
Στελλιανή μου και παιδιά μου,
ώφου τον πόνο τσι καρδιάς μου.’

“Γιε μου, πού σ' ήύρε ο Χάροντας κι εμαχειρόσφαξέ σε;
Κι α σ' ήύρε στο ζευγάρι μας, να το ξεζευγαρώσω,
κι α σ' ήύρε εις τ' αμπέλι μας να το ξεκουρμουλώσω,
κι α σ' ήύρε στο περβόλι μας, μπλιό να μην το ποτίσω,
κι α σ' ήύρε εις την εκκλησιά, να μην τη λουτρούήσω,
κι α σ' ήύρηκε στη γειτονιά, να μην τη χαιρετήσω”
“Μάνα, λουτρούγα τσ' εκκλησιές, χαιρέτα τσι γειτόνους,
μα μένα μ' ήύρε ο Χάροντας στο' αγάπης μου την πόρτα”.

Γιάηντα 'ναι μαύρα τα βουνά και στέκουν βουρκωμένα;
Μουίδ' άνεμος τα πολεμά μουιδέ βροχή τα δέρνει,
μόνο διαβαίν' ο Χάροντας, σέρνει τσ' αποθαμένους,
σέρνει τσι νιους από μπροστά, τσι γέρους από πίσω,
και τα καημένα τα μικρά στη σέλ' αραδιασμένα.
“Κόνεψε Χάρο, σε χωριό, κόνεψε σε μια βρύση,
να πιούν οι γέροντες νερό κι οι νιοι να παίξουν βόλι,
και τα μικρά παιδόπουλα λουλούδια να μαζώξου”...

Κοιμάται ο ήλιος ο μισός και το φεγγάρι όλο,
σαν κοιμηθείς αγόρι μου κοιμάται ο κόσμος όλος.

Οψές αργά επέρνουνα απού τσ' αυλές του Χάρου
κι εγροίκου τη Χαρόντισσα που μάλωνε το Χάρο:
“Χάροντα, δε σου τό 'λεγα, Χάρε και δε σου το 'πα,
όπου 'ναι πέντε, πάρε δυό, κι όπου 'ναι τρεις, τον ένα,
κι όπου 'ναι δυο καλοί αδερφοί, μην τσι ξεζευγαρώνεις;
κι όπου 'ναι γείς κι αμοναχός, καθόλου μη σιμώνεις”.

Αρνάσαι πως μ' εφίλησες κι έπιασες τα βυζιά μου,
χήρας υγιέ, πλανόματε, κατσουλοπαιγνιδιάρη;

Μ' όσες φορές μ' εφίλησες κι έπιασες τα βυζιά μου,
τόσα μαχαίρια δίστομα να μπούνε στην καρδιά σου.

...Μάν' αν τονε ιδείς, να του ζηλέψει θέλεις.

Έξοδος

Κόσμε χρυσέ, κόσμ' αργυρέ, κόσμε μαλαματένιε,
ψεύτη κόσμε,
κόσμε, και ποιός σε γλέντησε και ποιός θα σε κερδέσει,
κόσμε ψεύτη;
Μα 'γώ 'μ' απού σε γλέντησα, μα δε (θα σε κερδε-) θα
σε κερδέσω.
Πεζός πορπάτουν τα βουνά, τσι κάμπους καβαλάρης,
διωματάρης.